

नेपाल खानेपानी संस्थान

खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम

स्तर : सहायक, सेवा : अप्राविधिक, समूह : लेखा, तह : ५, पद : लेखापाल

पाठ्यक्रम योजनालाई निम्नानुसारका दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :-	लिखित परीक्षा	पूर्णाङ्क :- २००
द्वितीय चरण :-	(क) सीप परीक्षण	पूर्णाङ्क :- १०
	(ख) अन्तर्वार्ता	पूर्णाङ्क :- ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या X अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान र सामान्य बौद्धिक परीक्षण	१००	४०	वस्तुगत बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQ)	५० प्रश्न X २अङ्क	४५ मिनेट
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत	१२ प्रश्न X ५ अङ्क ४ प्रश्न X १० अङ्क	२ घण्टा ३० मिनेट

२. द्वितीय चरण : सीप परीक्षण र अन्तर्वार्ता (Skill Test & Interview)

पूर्णाङ्क :- ४०

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
(क) कम्प्युटर सीप परीक्षण	१०	प्रयोगात्मक	१५ मिनेट
(ख) अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक	

द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक हुने परीक्षामा परीक्षार्थीले उत्तर लेख्दा अंग्रेजी ठूलो अक्षर (Capital letter) A,B,C,D मा लेख्नुपर्नेछ । सानो अक्षर (Small letter) a,b,c,d लेखेको वा अन्य कुनै सङ्केत गरेको भए सबै उत्तरपुस्तिका रद्द हुनेछ ।
- बहुवैकल्पिक प्रश्न हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइने छैन ।
- परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र /विषयमा तोकिए अनुसार हुनेछ ।
- विषयगत प्रश्न हुने पत्रका हकमा प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । उम्मेदवारले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्ने छ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम लागू मिति :- २०८२/१२/१२

नेपाल खानेपानी संस्थान
खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम
स्तर : सहायक, सेवा : अप्राविधिक, समूह : लेखा, तह : ५, पद : लेखापाल
प्रथम पत्र :-
सामान्य ज्ञान र सामान्य बौद्धिक परीक्षण
(वस्तुगत - ५० प्रश्न × २ अङ्क)

खण्ड (क) - ७० अङ्क

1. सामान्य ज्ञान (७० अङ्क)

- 1.1 नेपालको भौगोलिक अवस्थिति, धरातलीय स्वरूप, राजनैतिक विभाजन, हावापानी, जनजीवन, प्राकृतिक सम्पदा
- 1.2 नेपालको इतिहास (प्राचीन कालदेखि हालसम्म) किराँतकाल, लिच्छविकाल, मध्यकाल र आधुनिक कालको सामाजिक, सांस्कृतिक, आर्थिक एवं राजनीतिक अवस्था
- 1.3 नेपाली समाजका परम्परा, धर्म, जातजाति, भाषा, साहित्य र कला
- 1.4 आर्थिक परिसूचकहरू (आर्थिक वृद्धि, कुल राष्ट्रिय/ग्राहस्थ उत्पादन, प्रति व्यक्ति आय, व्यापार घाटा, विप्रेषण)
- 1.5 नेपालमा शिक्षा, स्वास्थ्य, यातायात, सञ्चार, खानेपानी, विद्युत तथा अन्य ऊर्जाका स्रोतहरू
- 1.6 चालु आवधिक योजनाको दीर्घकालिन सोच, राष्ट्रिय लक्ष्य, उद्देश्य र रणनीति, प्रमुख परिमाणात्मक लक्ष्य र खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी विषय
- 1.7 दिगो विकास, वातावरण प्रदुषण, जलवायु परिवर्तन, जैविक विविधता, शहरीकरण र जनसंख्या
- 1.8 नेपाल संविधान सम्बन्धी जानकारी
- 1.9 विज्ञानका महत्वपूर्ण उपलब्धी, महत्वपूर्ण वैज्ञानिक नाप (Measurement) र सो को मापन एकाई र नक्सा सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 1.10 संयुक्त राष्ट्रसंघ, सार्क र बिमस्टेक- स्थापना, उद्देश्य, सदस्य राष्ट्र र प्रमुख अंग
- 1.11 महत्वपूर्ण राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय समसामयिक घटना
- 1.12 पानीका स्रोत र पानी संकलनका तरिका/विधि सम्बन्धी जानकारी
- 1.13 नेपालका मुख्य खानेपानी आयोजना, नेपाल खानेपानी संस्थान, World Water Council, International Water Association सम्बन्धी जानकारी

खण्ड (ख) - ३० अङ्क

2. सामान्य बौद्धिक परीक्षण (General Ability Test)

2.1 Verbal Reasoning Test :

Series, Analogy, Classification, Coding-Decoding, Matrix, Ranking Order Test, Direction & Distance Sense Test, Assertion and Reason, Logical Reasoning Test

2.2 Non-verbal Reasoning Test :

Series, Analogy, Classification, Matrix, Analytical reasoning, Figure formation and analysis, venn diagram, water and mirror images, dice and cube

नेपाल खानेपानी संस्थान
खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम
स्तर : सहायक, सेवा : अप्राविधिक, समूह : लेखा, तह : ५, पद : लेखापाल
द्वितीय पत्र - सेवा सम्बन्धी

खण्ड (क) - ५० अङ्क

(४ प्रश्न × ५ अङ्क, ३ प्रश्न × १० अङ्क)

१. **लेखा र लेखा प्रणाली सम्बन्धी आधारभूत अवधारणा**
 - १.१ लेखाको अर्थ, उद्देश्य, महत्व र सिद्धान्त
 - १.२ लेखाङ्कन समिकरण (Accounting Equation), लेखाको वर्गीकरण र लेखा शब्दावली
 - १.३ खाता सूची (Charts of accounts) सम्बन्धी जानकारी
 - १.४ दोहोरो लेखा प्रणाली सम्बन्धी जानकारी
 - १.५ सरकारी लेखा प्रणाली र व्यवसायिक लेखा प्रणाली सम्बन्धी जानकारी
 - १.६ आम्दानी तथा खर्च सम्बन्धी अवधारणा
२. **वित्तीय प्रतिवेदन तयारी तथा प्रस्तुती**
 - २.१ वित्तीय विवरणको अर्थ र आर्थिक स्थिति, आय विवरण, नगद प्रवाह विवरण तयारी, समायोजनको तरिका तथा वित्तीय विवरणको उपयोगको क्षेत्र र महत्व
 - २.२ गोश्वारा भौचर, बैंक नगदी किताव, बजेट हिसाव तयारी तथा आर्थिक कारोबारका प्रमाण तथा तिनको तयारी विधि
 - २.३ सन्तुलन परीक्षण (Trial Balance)
 - २.४ वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन र वित्तीय प्रतिवेदन
 - २.५ कार्य सञ्चालन स्तरीय कार्यालयको आर्थिक प्रतिवेदन र एकिकरण सम्बन्धी प्रकृया
 - २.६ मुख्य खाता तथा सहायक खाता तयारी र भौचर प्रविष्टी
 - २.७ ह्यास कट्टीका प्रकारहरू एवं ह्यासकट्टी गर्ने तथा भौचर प्रविष्टी गर्ने तरिका
 - २.८ अन्तिम खाताहरूको तयारी
 - २.९ बैंक रिक्न्सिलेशन विवरण
 - २.१० लेखामा देखिने त्रुटी र सुधार गर्ने तरिका
३. **लागत लेखा प्रणालीको जानकारी**
 - ३.१ लागतको अर्थ र वर्गिकरण
 - ३.२ लागत लेखाको अर्थ र उद्देश्य
 - ३.३ सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापन: अर्थ, महत्व, चक्र, खरिद योजना
 - ३.४ सामग्री अभिलेख : नियन्त्रणको आवश्यकता, महत्व, भण्डारण प्रक्रिया, सामग्री निस्काशन गर्दा गरिने मूल्यांकन विधि
 - ३.५ लागतका विभिन्न तत्व, श्रम लागतको ज्याला भूक्तानी र यसको नियन्त्रण
 - ३.६ शिरोभार लागतलेखा: अर्थ, वर्गिकरण, निर्धारण र बाँडफाँड
४. **आन्तरिक नियन्त्रण, लेखा परीक्षण तथा विविध**
 - ४.१ आन्तरिक नियन्त्रणको अर्थ र विधि
 - ४.२ लेखापरीक्षणको अर्थ, महत्व, प्रकार, वित्तीय तथा कार्यमूलक लेखा परीक्षण, लेखापरीक्षण प्रतिवेदन
 - ४.३ संस्थागत बैंक खाता सञ्चालन सम्बन्धी व्यवस्था, चेक, ड्राफ्ट तथा प्रतित पत्र बैंक जमानी, कार्य सम्पादन जमानत र जमानत फूकूवासम्बन्धी जानकारी,
 - ४.४ चेकका प्रकार, बैंक ओभरड्राफ्ट, बैंक ग्यारेण्टी, विनिमय पत्र (Bill of Exchange) सम्बन्धी जानकारी
 - ४.५ जिन्सी व्यवस्थापन : माग फाराम, खरिद आदेश, दाखिला रिपोर्ट, जिन्सी खाता, जिन्सी निरीक्षण, खरिद र लिलाम
 - ४.६ बजेटको अर्थ, प्रकार तथा तर्जुमा विधि
 - ४.७ राजस्व प्रशासन (कर, भंसार, मूल्य अभिवृद्धि कर तथा आयकर) सम्बन्धी जानकारी
 - ४.८ नेपालमा लेखा र लेखा परीक्षणसँग सम्बन्धित सम्बन्धित निकाय

नेपाल खानेपानी संस्थान
खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम
स्तर : सहायक, सेवा : अप्राविधिक, समूह : लेखा, तह : ५, पद : लेखापाल
खण्ड (ख) – ३० अङ्क
(४ प्रश्न × ५ अङ्क, १ प्रश्न × १० अङ्क)

५. संस्थागत ज्ञान

- ५.१ नेपाल खानेपानी संस्थानको उद्देश्य, संगठनात्मक संरचना, प्रमुख कार्य तथा सेवा क्षेत्र
- ५.२ पानीका विभिन्न श्रोत, श्रोत संरक्षणका उपाय तथा उपलब्ध श्रोतको दिगो उपयोग, भूमिगत तथा आकाशे पानीको प्रयोग
- ५.३ घरायसी, व्यवसायिक तथा ठूलो परिमाणमा पानी प्रशोधनका विधि
- ५.४ पानीको कारण हुन सक्ने रोगव्याधी तथा सो को रोकथामका उपाय
- ५.५ पानीजन्य विपद् र सो को व्यवस्थापन
- ५.६ नेपालमा खानेपानी व्यवस्थापनमा प्रयोग गरिएका मोडेल
- ५.७ खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धित क्षेत्रमा भएका असल अभ्यास, निकायगत समन्वय र सम्बन्ध
- ५.८ दिगो विकास लक्ष्य, खानेपानीको गुणस्तरमान र नेपालमा पानीको गुणस्तर

६. सेवासँग सम्बद्ध कानून

- ६.१ राष्ट्रिय खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता नीति, २०८०
- ६.२ नेपाल खानेपानी संस्थान ऐन, २०४६
- ६.३ नेपाल खानेपानी संस्थानको कर्मचारी सेवा शर्त सम्बन्धी विनियमावली, २०८१
- ६.४ खानेपानी तथा सरसफाई ऐन, २०७९ र खानेपानी तथा सरसफाई नियमावली, २०८१
- ६.५ खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड ऐन, २०६३
- ६.६ राष्ट्रिय खानेपानी गुणस्तर मापदण्ड, २०७९
- ६.७ खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा महशुल तथा सेवा शुल्क (निर्धारण सम्बन्धी) कार्यविधि, २०८१
- ६.८ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४
- ६.९ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७

७. कार्यालय व्यवस्थापन

- ७.१ कार्यालय व्यवस्थापनको अवधारणा र महत्व
- ७.२ दर्ता, चलानी, फाइलिङ र पत्र व्यवहार सम्बन्धी सैद्धान्तिक तथा व्यवहारिक ज्ञान
- ७.३ टिप्पणी: उद्देश्य र आवश्यकता, टिप्पणी लेखन र टिप्पणी तयार पार्दा ध्यान दिनुपर्ने कुरा
- ७.४ प्रतिवेदन लेखन र प्रतिवेदन तयार पार्दा ध्यान दिनुपर्ने कुरा
- ७.५ अभिलेख व्यवस्थापनको परिचय, उद्देश्य, विधि, प्रकृया, आवश्यकता
- ७.६ व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको परिचय, उपयोगको क्षेत्र, आवश्यकता र महत्व
- ७.७ कार्यालयमा संचारको महत्व, प्रकार र माध्यम
- ७.८ कार्यालयमा जनसम्पर्क व्यवस्थापन
- ७.९ सूचना र तथ्यांकको जानकारी र महत्व

खण्ड (ग) – २० अङ्क

(४ प्रश्न × ५ अङ्क)

८. व्यवहारिक गणित (Applied Mathematics)

- ८.१ ऐकिक नियम
- ८.२ भिन्न र दशमलव
- ८.३ प्रतिशत
- ८.४ अनुपात र समानुपात
- ८.५ साधारण तथा चक्रीय व्याज
- ८.६ नाफा र नोक्सान
- ८.७ कर र कमिशन
- ८.८ औसत/मध्यक र मध्यिका

नेपाल खानेपानी संस्थान
खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम
स्तर : सहायक, सेवा : अप्राविधिक, समूह : लेखा, तह : ५, पद : लेखापाल

कम्प्यूटर सीप परीक्षण परीक्षा योजना
(Computer Skill Test Scheme)

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	विषयवस्तु शिर्षक	अङ्क	समय
कम्प्यूटर सीप परीक्षण (Computer Skill Test)	१०	प्रयोगात्मक (Practical)	Devanagari Typing	२.५ अङ्क	५ मिनेट
			English Typing	२.५ अङ्क	५ मिनेट
			Windows basic and Word processing	५ अङ्क	५ मिनेट

Contents

1. Windows basic

- Introduction to Graphical User Interface
- Starting and shutting down Windows
- Basic Windows elements - Desktop, Taskbar, My Computer, Recycle Bin, etc.
- Concept of files and folders
- Searching files and folders

2. Word processing

- Creating, saving and opening documents
- Typing in Devanagari and English
- Text formatting (font, size, color, underline, italic, bold, etc) and paragraph formatting (alignment, indentation, spacing)
- Inserting header, footer, page number
- Page setting (margin, page size, orientation), previewing and printing of documents

नेपाल खानेपानी संस्थान
खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम
स्तर : सहायक, सेवा : अप्राविधिक, समूह : लेखा, तह : ५, पद : लेखापाल
अंग्रेजी वा देवनागरी Typing Skill Test को लागि निर्देशन:-

1. देवनागरी Typing Skill Test को लागि १५० शब्दहरूको एउटा Text दिइनेछ र देहाय अनुसार अङ्क प्रदान गरिनेछ:-

शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct Words/Minute)	पाउने अङ्क
५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	० अङ्क
५ वा सो भन्दा बढी र ७.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.५० अङ्क
७.५ वा सो भन्दा बढी र १० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.७५ अङ्क
१० वा सो भन्दा बढी र १२.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.०० अङ्क
१२.५ वा सो भन्दा बढी र १५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.२५ अङ्क
१५ वा सो भन्दा बढी र १७.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.५० अङ्क
१७.५ वा सो भन्दा बढी र २० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.७५ अङ्क
२० वा सो भन्दा बढी र २२.५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.०० अङ्क
२२.५ वा सोभन्दा बढी र २५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.२५ अङ्क
२५ वा सो भन्दा बढी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.५० अङ्क

2. English Typing Skill Test को लागि २०० शब्दहरूको एउटा Text दिइनेछ र देहाय अनुसार अङ्क प्रदान गरिनेछ:-

शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct Words/Minute)	पाउने अङ्क
६ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	० अङ्क
६ वा सो भन्दा बढी र ९ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.५० अङ्क
९ वा सो भन्दा बढी र १२ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	०.७५ अङ्क
१२ वा सो भन्दा बढी र १५ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.०० अङ्क
१५ वा सो भन्दा बढी र १८ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.२५ अङ्क
१८ वा सो भन्दा बढी र २१ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.५० अङ्क
२१ वा सो भन्दा बढी र २४ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	१.७५ अङ्क
२४ वा सो भन्दा बढी र २७ भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.०० अङ्क
२७ वा सोभन्दा बढी र ३० भन्दा कम शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.२५ अङ्क
३० वा सो भन्दा बढी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट बापत	२.५० अङ्क

3. अंग्रेजी वा देवनागरी Typing मा दिइएको Text लाई आधार मानी टाइप गरेको Text सँग भिडाई चेक गरिनेछ। दिइएको अंग्रेजी वा देवनागरी Text मा उल्लेखित स्थान बमोजिम परीक्षार्थीहरूले आफ्नो Text मा Punctuation टाइप नगरेको पाइएमा त्यसको शब्दमा गणना गरिने छैन। तत्पश्चात निम्न Formula प्रयोग गरी शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct words/minute) निकालिनेछ।

Formula:

$$\text{शुद्ध शब्द प्रति मिनेट (Correct words/minute)} = \frac{(\text{Total words typed} - \text{Wrong words})}{5}$$